

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicijska
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 " Pr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišne
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Sprava goriških Slovencev.

Od Soče, 28. januarja.

Dopis iz Goriškega v 11. l. „Slov.“ je napravil veliko senzacijo, posebno v mestu Gorici in med bivšimi družbeniki umrlega društva „Gorica.“ Žalibog, da je dopisnik naš položaj, kolikor je bilo to v kratkem mogoče, tako resnicoljubno opisal, da mu mora sleherni pritrditi, ki naše sedanje stanje po sklenjeni spravi (?) in njene vzročitelje bolj na tanko pozna. Težko bode ta sprava, ktera itak tega lepega imena nikakor ne zasluži, na vas kranjske brate toliko vplivala, da bi vas za nami pripravila k enaki spravi. Pač pa vas utegnejo točke one sprave učiti, kakošna ne sme biti sprava, ako hoče biti zares dolgotrajna in na zdravi podlagi. Jaz te sprave nočem spodbijati, kajti tega niti treba ni, ker stoji na prstenih nogah; prvi tehtni kamen, ki se bode va-njo zavalil, jo bode itak zrušil na drobne kosce. Da so se pa trije sami od sebe izvoljeni pogajalci naše stranke „Sočanom“ vdali na milost in nemilost, to pové vredništvo „Soče“ v svojem prvem listu t. l. v vvodnem članku od besede do besede tako le: „Kakor bodo iz te poravnave razvideli naši prijatelji (t. j. liberalci), se nij gledé prvotnega programa našega lista bistveno nič spremenilo; ampak mi smo zopet obljubili (kako milostljivo!), kakor v začetku našega obstoja (na kar smo pa, hoče prekanjena lisica reči, pozneje za 3 leta pozabili, kakor bomo lahko o priliki še pozabili,) da se ne bomo vtikali (kakor smo se na sovražni način do zdaj, kar se ve da samoljubna lisica zvito zamolčuje) v strogo verske zadeve (česar itak ni treba, dovolj je, da bise te podlage javno

ne sramovali, kakor se svojega naroda javno ne smemo sramovati . . !), in da ne bomo nič (!) učinili, kar bi znalo žaliti vero, njene zavode in duhovenski stan! (Čemu tudi, saj so proti taki zlobi itak kazenski §§. obrnjeni, če jih tudi dosihmal spoštovali niste!) Sočani in vsa liberaluška stranka je s tako spravo lahko zadovoljna, ne pa tisti, ki bi se bili radi v političnem društvu „Gorica“ in „Glasu“ še nadalje bojevali pod zastavo vse za „vero in domovino“, za ktere svetinje se zdaj vboga raja z orožjem v roci bojuje, ali pa častno propadli, nikakor pa se ne vdali, kakor nekdanj Napoleonova garda rekši: „die Garde stirbt, aber sie ergibt sich nicht.“ Razloček blagodušne (?) „Soče“ med prej in zdaj se mi dozdeva kakor zagotovilo onega algirskega Bega, ki je leta 1816 Angleže, ki so ga bili zaradi razžaljenja angleške zastave dobro našeskali, obljubil, da angleškim ladijam ne bode nič hudega več prizadeval, in z ostalimi mornarji odvzetih krščanskih ladij ne več ravnal kot s suznjimi, ampak le kot z vjetimi v vojski, kateri razloček ima blizo enako veljavo in pomen, kakor da se kdo tepe s šibo mesto s palico!“

Posredovalci naše stranke so bili trije: Gg. dr. Tonkli, dr. Gabrijelčič in g. Fr. Vidic. Se ve, da jih nihče po obstoječih pravilih društva „Gorice“ v ta posel ni izvolil ali pooblastil; kajti zaradi tega važnega vprašanja bi se bil imel občni zbor sklicati in o tem sklepati, kaj in kako, vsaj po mojem mnenju. Na vsak način je pa čudno, da je predsednik društva „Gorica“, ktero društvo je slonelo na strogo verski (t. j. katoliški) podlagi, spravo tako daleč tiral, da se je ta podlaga (§ 1.), zaradi ktere smo ravno iz „Soče“ stopili in lastno društvo osnovali, novi spravi žrtvovala!

Ravno tako se je vsled tega popustil §. 2. istih pravil društva „Gorica“, ki pravi, „da je društvu namen . . . pospeševati vse, kar sega v naše versko . . . življenje!“ Vsega tega zdaj ni več treba; pač se morajo vsled tega čudni sumi v človeku zbujati, zakaj je dr. Pepili tako odjenjal, zaradi česar se mu celo „Sočani“ zelo čudijo! Čemu smo se ob času volitev za državni zbor in skoz cele 3 leta borili, in so nas po kostanj v ogenj pošiljali? Zakaj se ni v ta namen ravnalo po pravilih društva „Gorica“, katerih §. 18. tako le izrečno določuje: „Društvo se ne more razpustiti, ako tega ne sklenete v občnem zboru dve tretjini glasovalcev“ . . . Sami od sebe voljeni pogajalci naše stranke so se tedaj izrečno pregrešili proti trem §§. in sicer proti 1. 2. zlasti 18. pravil slov. narodnega političnega društva „Gorica.“ Da večina zavedenih narodnjakov in društvenikov „Gorice“ ne more s to poravnavo zadovoljna biti, lahko vsakdo prevede; zaradi tega jih je tudi mnogo prvi list „Soče“ nazaj poslalo, in še ti, ki so ga obdržali, so ga obdržali le z mislijo: vedremo! Pač prav opazuje g. Hephaistos v 11. l. „Slov.“, da naj se zdaj tim bolj oklenemo vašega v načelih trdnega „Slovenca“, kajti pisati o tem, kar sega v versko življenje nas goriških Slovencev, nimamo organa, ker v tem oziru bode „Soča“ konfessionslos, t. j. ne mrzla ne gorka za katoliško družbinsko in iz tega izvirajoče pravno življenje. Pač daleč so tedaj šli naši korifeji — posredovalci za doslednimi „Sočani.“ Koliko časa bodo skupej vozili, kdo to ve? Sočani si zdaj lahko roke mencajo!*)

*) Obljubljeno prosimo.

Vr.

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

„Glej, draga Evdora“, prične mati devico ljubeznjivo gledaje, „glej to zlato solnce, ktero svitile svoje žarke razsipa čez hrib in dol, morje in ravnino, ni li pravo božje oko, ktero nas pričujočnosti božje spominja, nam kaže njegovo dobroto, ktera daje živati krasoto zemskega raja dobrim in zlim, vse skupaj objemaje z očetovsko ljubeznijo?“

„Da“, odvrne Evdora in solza zaigra ji v očesi, „spoznam njegovo dobroto, poznam milost njegovo, veselim se, radujem se, komaj čakam sprejetja med njegove verne.“

„Božja milost naj prešine tvoje srce“, odgovori Honorija, tako se imenuje ta skrbna mati, „naj ti razvedri um s pomočjo svetega krsta, kojega boste danes skupno prejeli. Da,

že dolgo se raduje tega dneva naš ljubljeni škof Sekund, komaj čaka, da vas more sprejeti v društvo svojih vernih otrok. Dolgo so vas pripravljali k temu važnemu koraku duhovni očetje, vas podučevali v verskih resnicah, vsadili v vaša srca kal žive vere, pojasnovali vam, kolikor je bilo treba, Kristov nauk, da sedaj zvedeni in vtrjeni v sv. veri prejmete prvi sv. zakrament dobro vedé, kaj da dobite.“

„A, ljuba mati, povej mi, zakaj pa nas kličejo ravno v cerkev sv. Hilarija, ne pa v cerkev Odrešenikovo, saj je slednja krasnejša?“

„Vidiš, ker je stareja. Glej! Stoletja je že pokrivala gosta tema nevere naše lepe krajine. Vsi Oglejčani so bili vdani nespametnemu malikovanju. Belenov in Jovov tempelj še lahko vidiš, a njihovih častiteljev je le malo več. Belenu se ne darujejo živali kakor drugim bogovom, kajti ti pagani mislijo, da se žrtvenik njegov ne sme omazati s krvijo, ker Belen daje življenje in zdravje vsem stvarjem. Ozri se tje proti vzhodu, tam stanujejo narodi, ki pa še častijo razne bogove; hrabri so sicer ti

ljudje, a tudi te je prej nepremagljivi rimski meč priklenil k velikanskemu telesu naše slavne rimske države. Karni, Noričani, Panonci zovejo se ti hrabri a še jako surovi ljudje. Sedaj, od kar je rimska moč pešati jela, je mnogo drugače. Severni narodi se ne zmenijo več za rimskega orla, toda svobode ne živajo, ukrotil jih je ljuti samosilnik Atila pod hunsko železno žezlo.

Velik del teh narodov se je bil že spreobrnul k naši sv. veri, toda vsi ti kristijani so padli v mreže krivovercem, seosebno Arijanom, ki so tudi tukaj že toliko zmotnjav napravili. A od tod bode mala lučica naše sv. vere vedno večjo moč dobivala. Svetega Marka učenec Mohor, ki je okoli leta 60 po Kristu semkaj prišel in Križanega oznanoval, ki je za časa cara Nerona z Evfemijo, Doro in družimi oglejskimi devicami za svoj trud smrt dobil, gotovo ne pozabi svoje hčerke, oglejske cerkve. Da, oj koliko je naša cerkev tačas pretrpela; bila je že pri rojstvu skoro skoro zadušena. Toda žrjavica tli tudi pod pepelom in Bog

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. januarija.

Avstrijske dežele.

V dunajskem „Vaterlandu“ nekdo pretresa sedanje politično stanje in dokazuje, kako si Bismark prizadeva zaradi turškega vprašanja razdvojiti Avstrijo pa Rusijo, da bi Prus med njunim prepričanjem tem lažje še enkrat nakresal Francoze. Pisatelj omenjenega članka meni, da se še to leto vname velikanska evropska vojska, ki utegne za Avstrijo biti osodepolna. Znano je namreč, da Bismark že davno preži na nemške dežele našega cesarstva, katerih prisvojitve bi tudi katoličanom nemškim bila po volji, ker bi se s tem napravilo nekako ravnotežje med katoličani in protestanti. Da bi bilo naše cesarstvo v notranjih zadevah vravnano, bi se mu ne bilo ničesa bati, tako pa ga čakajo britke skušnje, ki jih pa bode s pomočjo božjo in pomočjo vsikdar zvestih — Slovanov, kakor upamo, srečno prestalo!

Franc Deak, slavní ogerski državnik in oče l. 1867 med „Cislo“ in „Translo“ sklenjene pogodbe, je 28. jan. ob 3/411 uri zvečer 73 let star v Budapešti umrl. Ranji je ves gorel za srečo domovine svoje in nji daroval vse svoje moči, a stranka njegova pripravila je Oggersko v strašno brezno, iz katerega jo zdaj stranka Tiszeva skuša rešiti. Smrt ga je ob pravem času rešila, da pogubnih nasledkov napačne svoje politike in propada domovine svoje ni videl. Pokopa, ki bo 3. februarja ob enajstih dopoldne, se vdeleži tudi predsednik državnega zbora dunajskega, dr. Rechbauer, in tudi predsedništvo zbornice gosposke. Truplo se bo položilo v začasno rakvo na pokopališču glavnega mesta, stroške pa bode plačala dežela.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča ni posebnih novic. Peter Kara Gjorgjevič zbira svoje čete v Glini, četa Hubmajerjeva se ni razšla, kakor se je telegrafiralo „Politiki“, ampak vrlo napreduje, Turkom pa dela vstanek na kandijskem otoku nove skrbi. Poslali so tje Esad beja, ter mu naročili, da naj reč z lepo poravna. Iz Kostajnice se poroča, da so avstrijske gosposke dobile povelje z vstajniki ostreje ravnanje in jim nikakor ne dovoliti, da bi se zbirali na avstrijski meji. 26. t. m. je zopet 1500 ljudi pribežalo čez našo mejo.

svojih nikdar ne zapusti. Naslednik Mohorjev je Hilarij, naš meščan, ki brž zbere raztresene verne in naglo zopet cerkev vredí, ktera kakor pomladanska cvetlica pod vplivom gorkega solnca naglo pod njegovim umnim vodstvom razcveti. Ali paganski duhovniki bojé se za svoje bogove, staknejo kristijane, zatožijo Hilarija pri mestnem predstojniku Beroniju, in smrt je tudi njemu plačilo, glava njegova pade pod rabeljnovó sekiro. Temu škofu mučeniku je posvečena cerkev, kjer boste danes sv. krst prejeli.“

„A kako se je potem z našo cerkvijo godilo? Saj nam ostaja še dosti časa do slovesnosti, toraj povej mi“, prosi Evdora.

„Bog je čuval nad njo. Naša cerkev ima to lastnost: bolj ko jo stiskajo in preganjajo, trdnjše stoji. Komaj je Hilarij v Gospodu zaspal, se razkropljene ovčice zopet zberó, zopet so dobile novega načelnika Krizogona. In tako se je vedno godilo. In ti možaki so s svojo vdano duhovščino neustrašeno in neumorno delali, vkljub proteči nevarnosti, vkljub

Kaj bo s Turčijo, se še ne ve. Dokler so samo severne 3 države Turčiji prigovarjale, da naj vpelje nove premembe, se v Carigradu za to niso dosti brigali, odkar so se pa tudi Angleži pridružili tem vladam, začelo jih je nekoliko skrbeti.

Rumunska zbornica je sprejela novo postavo o nabiranju vojaških novincev.

Srbska skupština je sprejela z Rusijo sklenjeno telegrafno pogodbo.

Španjski plemenitniki so vladi izročili prošnjo za ohranjenje edinosti v veri.

Izvirni dopisi.

Iz kamniškega okraja, 28. januarija. Zoper odkupljenje duhovske bire je v našem okraju vse, bodi si duhoven bodi si kmet. Saj pa tudi mora biti, kdor je le količkaj previden, veren in usmiljen do kmeta že zdaj silno hudo stiskanega. Saj že zdaj se kmet za kmetom rubi zaradi zaostalega gosposkega davka, kako bi še le potlej plačevali, ko bi še novi davek za odpravljen duhovsko biro k poprejšnjemu došel, začuje se govorica med ljudmi.

Saj še tisto malo, kar imamo, ne moremo spraviti v denar, ker nima nobena reč prave cene. Nekdo je kupil tu lepo teličko za 15 gl.; imela je samega mesa 130 funtov. — Kako slabo za kmeta, pač pa dobro za mesarja ali krčmarja! Še za druge davke bi posebno letos rajši odrajtovali žito in živino, ker vsega tega še v denar spraviti ne moremo, če nečemo vsaj na pol zastonj dati. Še beraču pest žita podelim, pa bi ga svojemu gospodu ne, ki imajo celo leto skrb zame in za moje! Pa saj dobro vemo, da med našimi poslanci samo dr. Razlag, kateri že davno ve, da ga mi kmetje kot svojega poslanca ali zastopnika ne maramo, nam hoče to breme, ta novi davek na naša od davkovske teže že tako se šibijoča pleča navaliti. Pa ti gospodje ne pomislijo, da nam kmetom ni tako lahko pridobiti denarja kot kacemu doktorju. Ako nam kmetom zemlja in živinica nič ne daste, nimamo nič. Ta dvojni pridelek moramo pa poprej v denar spraviti, ako hočemo poplačati gosposko, ki morebiti že z rubežnijo sili. Kolikokrat pa se enemu ali družemu pripeti, da še tistih par vreč žita, ki jih na prodaj na trg pripelje, ne more prodati, ker žitokupci vedoč, da je nam kmetom sila za denar, nočejo nobene prave cene obljubiti. Toraj dostikrat spravljamo in spravljamo še to malo pešico žitca v mestu po shrambah

besnosti poganski, vkljub krvavim mečem in nezaslišani sili. Katoličanstvo je zmagalo s potrpežljivostjo; ono se zunanje sile nikdar nima bati, nad njo čuje Kristus. A boj v cerkvi mora biti, boj, ki odsekuje gnjile, nezdrave ude, da se tudi drugi ne okužijo. Blagor mu, kdor do konca zvest ostane. Zmagala vera nad nevero, sosebno za časa cara Konstantina, in tačas v dnevih škofa Agapita oddahnil se je tudi oglejski katoličan, med tem, ko se je ošabni poganski duhovnik proklinjeval moral umakniti pred senco svetega križa. Od tega časa do sedaj, toraj le za dobro stoletje, je napredek tako velikansk, da sedaj smemo reči: cvetoči Oglej je mesto kristijansko in pogani so med nami le gostje. Glej, sedanji škof, častiti starček Sekund, je že 15. v vrsti naslednikov apostoljskih. Toda Evdora moja, čas se bliža, pojdive, da te k važnemu koraku pripravim.

Vzdignivši se odidete v sobo.

(Dalje sledi.)

(magazinih.) Naposled pa po mnogih potih in stroških ga moramo le dati, kakor ga kdo ravno plačati hoče. Naj bi zamogli svoj davek pri gosposki tudi z žitom odrajtati, koliko manj potov in marsikaj stroškov bi ne imeli. Tako in enako govoré ljudje. — Duhovstvo pa sploh rajši od ljudi prejema, če tudi malo manj, da se le brez obteženja vesti godi.

S Save, 30. januarija. (Nesreča na železnici.) Iz naših krajev vam pride pač redkokrat kako poročilo, ker je večidel vse po enem kopitu, pa raje se zgodi več slabega ali žasostnega, kot dobrega in veselega. Ta pot zopet nekaj žalostnega, kar pritrjuje znani pregovor: Nesreča nikoli ne praznuje, tudi pri najbolj vajenem ne.

Ko se sinoči mešani vlak št. 98 o 3/8 uri v našo postajo pripelje, naznani parovoznik, da je kakih 200 korakov od ondot začutil, da se je mašina nekako prezibala, kakor da bi šla čez kako reč, ki pa vendar ni bila tako trda, da bi jo bila iz tira spravila. Naj se toraj pogleda, kaj da je; morebiti je bil kak človek pod njo. Ko se vlak naprej odpelje, gresta vsled tega opomina postajski uradnik in čuvaj po sledu iskat tiru, po katerem se je peljal mešanec; in precej zunaj postajskega poslopja najdeta človeško roko; ko gresta naprej kakih 100 korakov, najdeta odtrgano glavo, in še nekoliko naprej odtrgano človeško truplo od vrata do kolén, prevoženo čez prsa in trebuh, zavito in zamotano v zimsko suknjo, z navadnim delavskim predpasnikom; malo naprej zopet nogo, odrezano pod kolenom, na kateri je bil čevlji, še nekoliko dalje pa drugo nogo brez čevlja, popolnoma zmečkano, malo na strani od nje sezuti čevlji in 30 stopinj od tam kosmato kapo, kakoršno navadno železniški delavci nosijo. Sodili so, da nesrečno povoženi je znan na Savi stanujoč bajtar, železniški delavec Jakop Gričar, in niso se zmotili, res je bil on; podal se je bil namreč po svojem navadnem železniškem opravlku, ki ga je opravljal že čez 20 let, brž ko ne misleč, da po poti, ktero je prehodil čez tišču in tisučkrat, zamore iti tudi tákrat; pa dosegla ga je mašina, podvila pod-se, in ga zrezala na pet kosov, ktere so danes pobrali in spravili v zaboj, da po zapovedi na našem pokopališču do jutri popoldan čakajo postavne komisije, ker so posamezne odtrgane kose vrane in krokarji preveč nadlegovali.

Od Drave, 28. jan. Slučajno prišli ste mi v roke prvi dve številki letošnjega „Zvona“. G. Jos. Stritar rekel je sicer 15. dec. l. 1870, da, ako si ustanovijo Slovenci nov literarni list, bode ga on „prvi s srčnim veseljem pozdravil“. Da li se je g. Boris Miran nad časopisom, leto dni pozneje utemeljenim, res kaj srčno veselil, tega ne znam; pač pa vsi dobro vemo, da za-nj ni napisal ne jednega stavka, s čim bi to svoje srčno veselje tudi v dejanju bil pokazal. No, ni namen mojega dopisa, očitati g. Stritarju petletno duševno nedelavnost; kajti bila bi to gotovo krivica. G. pisatelj v tej „dolgeji dobi“ gotovo ni praznoval; že število člankov v novem „Zvonu“ moglo bi nam posvedočiti, da je on marljivo delal; bar so vsi spisi, razven jednega (v 2. števi.), iz pera Borisa Mirana (B. M.), samo „literarni pogovori“ so od Stritarja (S.). — Pa to nas ne moti; ni nam gledati na to, koliko, temveč kako kdo piše. — In o tem hočem nekatere stvari omeniti.

„Kak duh vladal bo v prihodnjem „Zvonu“, vprašal je „Slovenec“ v 146. števi. preteklega leta? Mesto odgovora podajem tu nekoliko „Zvonovih“ izrekov, iz katerih morejo čitatelji,

ki ne čujejo „krepkega, čistega, milodonečega glasa“ „Zvonovega“ („vabilo“), sami spoznati smer in zadatek lista, javljajočega geslo: „Za dom, svobodo in resnico!“ —

V štev. 1. poje B. M., da „Bog ne posluša vdove, otrok“, katerim se godi na zemlji krivica (str. 2.), a na 11. str. v „dunajskih elegijah“ II. toži:

„Kje so slovanski možje, ki nove učijo nauke,
Nove resnice, modrost novo oznanjajo nam!“

ter pravi, da, ko bi prišel nam tak odrešenik (= rešitelj)

„...med tvojimi rad učenci bi zadnji jaz hodil,
Tvojih naukov vesel kose bi bratom delil.“

In res, že v 2. štev. vrgel nam je kos teh „novih naukov“, „novih resnic“, „nove modrosti“, ko piše na str. 20.: „Tako poročamo tudi mi, kaj so govorili ljudje o hčerkah gospoda Mirodolskega: „Zora je kakor mati božja v velikem — in Breda, kakor sv. Marjeta v stranskem oltarju“. Ko ste šli v nedeljo praznično opravljeni s svojim očetom v cerkev, stali so ljudje, ženske in moški, ter zamaknjeni gledali nebeški podobi, toliko da niso pripogibali kolén pred njima.“ — A v pesmi, poslani mu za list, kakor nalašč navaja sledeče vrstice v opomenu slovenskemu narodu:

„Verzi naposled tja v kót
Nepotrebno zarjavelo šaro,
Sleci vseh razvad obleko staro,
Ter nastopi svetlo pót,
Pametno dejavnega življenja —
Vadi se modèrnega mišljenja ...

Pusti brezkoristni lov
Po nebistvenih izmišljotinah,
Ter ne išči sreče po višinah —
Zemlja stališ je gotov;
Ona tvoje stalno je podnožje
In ponuja ti darove božje.

Revni moj slovenki rod,
Razdejan, oslavljen in nesložen,
Sploh za samostalnost še nezmožen,
Dosti že preterpel si nezgod;
Tisoč let te robstva jarem tlači
In mračnjaštvo tvoj napredek pači“ itd.

In k temu pristavlja urednik, da „gospod pisatelj ima gotovo prav dobre namene; njegovi sveti so gotovo prav „praktični“ (str. 32).

Dragi čitatelj, to je toraj ona „zdrava dušna hrana“, katero g. B. M. podaje slovenskemu ljudstvu, „vse hvale vrednemu, tako dovtetnemu, po omiki tako hrepenečemu“. Tako ga „uči, izobrazuje, blaži, dviga“ („vabilo“). — Take poganske nauke oznanjuje domoljub, „ki ljubi svojo domovino, kakor nikdo pred njim in nikdo za njim ne“ (!!) — V ta tempelj med malike ne pojdemo mi, akoravno se tudi „Gloria“ in „Sursum“ v njem močno razlega — v kakem smislu — lahko uganemo. Podpirajmo pa tem marljiveje naš „Besednik“ in druge lepoznavne časopise zraven političnih, kateri v resnici zaslužujejo pohvalo in podpore.

Iz Hrvatske, 30. januarija. Zapovedajoči general Mollinary se je vrnil iz Pešte, kjer je imel obravnave z ogerskimi ministri zaradi krajiške železnice, ali zopet ni nič opravil — in železnica se ne bo še delala. Mollinary ima namreč svojo osnovo, po kateri se ima železnica zidati iz Zemuna na Brod-Gradiško-Sisek, da se tako spoji najjužnejši del te pokrajine s severnimi deli, kar je čisto naravno. Ali Madjari tega ne puste, ker mora biti poprej Pešta z Zemunom zvezana, ker bi

se sicer odvrnila vsa iztočna trgovina na Sisek a ne na Pešto. Naj Hrvatje čakajo, ako hočejo ali ne, Madjar mora svoje imeti, pa če tudi drugi vsi škodo trpé. To je pravi turški princip, katerega se Madjari proti nam dosledno držé, mi pa žalibože razkosani in nesložni nismo dosti jaki, da se jim krepko zoperstavimo. Mollinary je šel sam v Beč, bržkone da zve od presvite krone, kaj in kako se misli o tej železnici, saj je granica absolutno vladana zemlja, a krona bi mogla to stvar samo na korist siromašnej zemlji rešiti. Ali Madjar ima povsodi svoje prste, in tako tudi tukaj. Pomislimo si siromašne Graničare, ki so skoz tristo let bili čuvaji državni proti Turkom ter so vrh tega na vseh bojiščih svojo kri prelivali za državo, da se tem ljudem ono jemlje, kar jim je zagotovljeno po vladarjevi besedi! Planiti bi utegnili obupani še enkrat, kakor so pod svojim Jelačićem, ter se osvetiti svojim sovražnikom.

Kdor si plete bič, tepen bode ž njim sam. Železnica pa se bode zidala tudi gotovo v Belgrad, da bo zvezan Zagreb in Ljubljana ž njim, to zahteva naravni tek Save, ki nas že zdaj veže — in tega ne bodo zabranili Madjari — če tudi zdaj branijo. Železnica pa, katero oni ponujajo iz Oseka na Sisek, ni nič drugega nego pot, po katerem bi se mogla lepo in lahko širiti madjarizacija v Slavonijo, kar edino nameravajo, čeravno pravijo, da zato niso za Mollinaryjevo osnovo, ker provincijalno Hrvatsko čisto izpušča. Jih vidite hinavskih farizejev? Granica ima svoj fond, s katerim bode mogla železnice zidati, v provincijalni Hrvatskeji pa mora skrbeti ogerska vlada za železnice in da jim ne bode treba trošiti iz državnih financ, pa tudi, da se preveč ne zamerijo provincijalcem, ker se za-nje zares nič ne stori, zato naj se ta železnica dela iz Oseka na Sisek, da bode eden in drugi nekaj dobil, Madjari pa vse. Iz tega se vidi, kako je nesrečna domovina, ki je razdeljena, kakor naša. Vsak jej je gospodar, samo sama si ni. Zato raj imamo izjavo dr. Mankanca vedno za edino pravo, da si moramo najpoprej priboriti celokupnost domovine, da bo mogoče zajedno delati ter oteti iz rok našim sovražnikom najpoglavitejši del samostalnosti: finance. Ono stranko pa, ki se je pomirila z narodom madjarskim, smatramo zares premirno, kajti od kedar se je ta narod pokazal na naših mejah, do dandanes nismo drugega od njega dobili — nego krivice na krivice, in tako bode tudi za naprej.

Namesto pokojnega dr. Gostiše je imenovan za predstojnika pravosodja dr. Marijan Derenčin, advokat na Reki in zastopnik na saboru, na kojem je pripadal k velikej narodnej ali vladinej stranki. On je vsestransko izobražen pravnik, pozna evropsko in domačo pravosodje, uvidel je potrebe zemlje, ima bister um, znamenit govorniški dar, ljubi svojo domovino, neumorno radi in kar je vrlo važno, v politiki vrlo odvažen in ne pozna nobenega omahovanja. On se je skoraj največ boril proti Mankančevji opoziciji. Vlada dobiva v njem jako podporo, večtega in pridnega pomagača v vseh dobrih namerah. Med saborom in vlado bode Marijan Derenčin najbolji posrednik. Treba je bilo sploh pri tem oddelu delavnega moža, kakor je on, da bode zopet malo oživel in spodbudil ter vredil naše sodstvo, koje ni še tako, kakoršno bi moralo biti. Bože daj, da bi bilo to novo imenovanje koristno našej domovini.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. februarija.

Zavoljo praznika izide prihodnja številka v soboto 5. t. m.

(„Sokol“) je imel v nedeljo občni zbor, pri katerem so bili voljeni: za starosta g. dr. Vošnjak, za podstarosta g. Fr. Kadilnik, za odbornike pa gg. Fr. Ravnikar, Armič, S. Noll, Jeločnik, Juvančič, Koch in P. Drahsler.

(O Vodnikovi „besedi“) opomnimo še, da je po stari navadi čisti dohodek odločen za pevske potrebe čitalnice, toraj tudi dobrotljivosti niso meje stavljenе. Zato se je nadjati, da tudi letošnja Vodnikova „beseda“ ne bo zastala za onimi drugih let, ki so bile po splošnem mnenju najkrasnejše svečanosti o predpredpustnem času v Ljubljani.

(Nemčurska nagajivost.) Znano je, da nemčurji povsod, kolikor morejo, skušajo škodovati narodni reči. Krasnost veselice na spominj Vodniku jih že vsa leta strašno v oči bode, ker se pri nji najlepše kaže, kako močan je v Ljubljani slovenski element. Da bi ta večer kolikor toliko ljudi odtegnili čitalnici, napravijo v gledišči norost ali maškerado, ktera je za veliki praznik Svečnice toliko primerna in spodobna, kakor n. pr. razgrajanje pijancev v tihi noči po sredi mesta ali tik cerkve, kedar je v nji slovesna maša. Zato smo prepričani, da ne eden prav Slovenec ne bo metal denarja proč za vstopnino k tej maškeradi.

(„Turški list“), kakor slišimo, nameravajo bratje Kozlerji prijeti po sodniji zaradi grdega članka, katerega smo tudi mi že omenili, ker jim sega po časti. Še bolj, ko brate Kozlerje, pa je oni članek žalil vero, zasmehovaje cerkvene rede in običaje. Kaj tacega se ne sme trpeti, dokler je Avstrija po ogromni večini prebivalcev še katoliška, in če se temu sodnija, oziroma državno pravdnštvo*) ne ustavi, se mora najti vendar še kdo drugi, ki ne bo pustil tako nesramno žaliti verskega čutja in posmehovati se rečem katoličanom najsvetejšim. Tu nam pride na misel „katoliško društvo“, čegar namen je po pravilih — po vladi potrjenih — braniti pravice katoliške cerkve. Če kje — tu ima priliko stopiti na noge, kajti §. 303 kazenske postave tu stoji žareč vsakemu pred očmi. Naša misel tedaj je, naj se odborniki „katoliške družbe“ zbero k posvetovanju ter sklenejo obrniti se naravnost do državnega pravdnštva s tožbo; to naj pa brž store, dokler je še čas in obrok za tožbo, ki v šestih tednih preteče, ne bo zamujen. Takemu početju „katoliške družbe“ bo ploskala ogromna večina prebivalcev.

Razne reči.

— O spominjku Slomšekovem poroča „Sl. Gosp.“: Kapeli na mariborskem mirodvoru, kjer Slomšek spijo, se bode vzdala po g. Schulz-u krasno izdelana plošča iz belega marmorja z umetno izrezanim knezoškofijskim grbom in latinskim napisom, sostavo napisa so si sedanji mil. knez in škof pridržali. Plošča, ki se bo tudi letos vzdala rojstni hiši v Ponkvi, je iz lepega črne marmorja z velikim zlatim napisom, da se bo daleč svetel in brati zamogel, n. pr. iz južne železnice, ktera blizo mimo hiše drdra. Napis je slovensk, sostavljen od g. kanonika Kosarja — in sicer z ozirom na slovensko ljudstvo, katero sploh svoje duhovne gospode više in oniče. Za spominek pri krstnem kamnu v Ponkvi je č. g. kanonik

*) Državni pravdnik bi že tožil, pa ne za upa porotnikom, kali?!

Glaser velikodušno daroval krasno sliko Slomšekovo na veliki cink-plošči; Slomšek so na njej, kakor da bi bili živi. Okvirje bo iz sivega marmorja. Za napis se vzame kratek izpisek iz krstnih knjig. — Vsi 3 popisani spominjki bodo stali 307 gl.

Glavni spominek Slomškov bo stal v presbiteriju stolne cerkve v Mariboru, kar najbolje pristaja prvemu škofu mariborskemu, ki je ovo cerkev prvi povzdignil do ove časti in jo storil mater in glavo cele škofije. Z odlokom 30. junija 1875 so mil. knez in škof dali potrebno pismeno dovoljenje. Tudi načrt spominjka izdelan po večletnem prijatelju in častilcu rajnega Slomškega, g. Hartlu, arhitektu na Dunaju, je od slavnega kn. konzistorija odobren. Načrt je izdelan v gotičkem slogu, primernem cerkvi. Spominek bo 2° in 5' visok, in 1° 5' širok; imel bo 3 predelke; levi in desni za napise, srednji pa za 5 1/2' visoko Slomšekovo podobo iz kararskega marmorja. Gledé izpeljave gotičkega okvirja je g. Schulz v Gradcu predlagal trojni kamen: belo-žolti iz Vinice na Hrvaškem, okorni, sivi kamen iz Ptujске gore in temno-sivi marmor. Prvo okvirje bi stalo 1200 gl. drugo 1400 gl., tretje pa — 3300 gl. Zbor se je odločil za prvi kamen.

Zastran Slomškove podobe bilo je 5 umetnikov ponudnikov. Dunajski umetniki so zahtevali: Gasser 3500 gl., Kundermann 4000 gl., Skelnicki 3000 gl. in Schulz 2100. Naposled bil je pozvan naš slovenski rojak g. Zajc, akademični podobar v Ljubljani. G. Zajc je zahteval 2000 gl. in je kmalu ob novem letu doposlal 24" visok model na ogled in razsodbo. Umetnik nam Slomškega v snežno-beli podobi ne misli pred oči postaviti kot škofa v pontifikalnem oblačilu, ampak kot ljubeznivega učnika in gorečega buditelja slovenskega ljudstva v zgovorni besedi in s spretnim peresom. Zato je podobi podal obleko škofovskega govornika; levica lahko na knjigah sloni, desnica pa je položena na srce, v znamenje premile ljubezni, ktera je za nas Slovence in za naš blagor toliko skrbela, delovala in žrtvovala. Vse to hoče umetnik ogledalcu podobe na misli privabiti in privoditi. Moramo reči, da je to srečno izumljena misel ali ideja, vredna umetniške izpeljave. Pogrešano sličnost obraza s Slomškovim portretom bo slavni umetnik podobi gotovo in kmalu dodal!

— Ormuško hranilno in posojilno društvo dobro napreduje in je bilo od c. k. okrožne sodnije v Celju 8. januarja t. l. po postavi registrirano. Društvo šteje že 86 udov s 110 deležev po 50 gl., zaloga društva že toraj zdaj znaša 5500 gl. — Da pa bode društvenikom podpora polajšana, je deželni in državni poslanec gospod M. Herman obljubil 3000 gl. pri društvu vložiti in sicer 300 gl. za 6 opravičnih deležev, 2700 gl. pa kot vlogo proti 6% obrestim; društvo namreč sprejema od udov tudi vloge, ki se lahko po pravilni odpovedi vzdignejo, kakor pri navadnih hranilnicah; vsakega pol leta se takim vlogam 6% obresti pripisuje.

Opravični deleži se lahko plačujejo v mesečnih obrokih po 2 gl. 50 kr. in vlečejo 5% obresti; kar pa društvo prigospodari, to se ima po odštetem doprinesku za rezervni fond razdeliti med društvenike na njihove deleže kot dividenda, tako da deleži vlečejo morebiti po 6 do 7% namesto 5%. — Vpisnine in za rezervni fond je razun tega platiti 2 gl. 15 kr. — Pristopi lahko vsak svojepraven državljani; toraj se to društvo sčasom lahko razširi po celem spodnjem Štajeru.

— Zgodovina slovenskih časopisov v Trstu. (Šaljiva genealogija in krono-

logija.) V začetku ni bilo nič. „Ilirski Primorjan“ si je prvi upal v Trstu se prikazati v slovenske obleki. „Ilirski Primorjan“ je bil čez leto prekrščen v „Primorca“. „Primorcu“ se je pridružil „Slovenski Primorec“, nasproti pa se mu je postavil „Tržaški Ljudomil“. „Tržaški Ljudomil“ je v boji s „Primorcem“ propadel in poginol še jako mlad. „Slovenski Primorec“ ni smel dolgo živeti zaradi sorodstva s „Primorcem“. „Primorec“ se je krepko držal, imel je dobrega vrednika in dosti naročnikov, pa je vendar pri vsej svoji bogatiji umrl, ne še prav star. Za „Primorcem“ se je zasvetila „Jadranska Zarja“. „Jadranska Zarja“ je podpiral „Juri s pušo“. „Jadranska Zarja“ pa, kakor zarja sploh, ni dolgo sijala. „Juri s pušo“ se je tudi utrudil in je zaspal. „Petelinček“ je imel nadomestiti „Jurja s pušo“, ali zakirikal je, pa ni bilo o njem več ni sluha ni duha. „Pod Lipo“ so se potem okoličani nekaj časa zbirali, pa bilo jim je dolgočasno in so jo popustili in tudi „Lipa je vsahnila“. Od toliko raznih ljudi, živali in rastlin tedaj okoličanom ni ostalo nič, kakor je bilo v začetku. Z „ničem“ pa okoličani si niso mogli dosti pomagati in so se zato združili v „Edinost“. „Edinost“ je bila brez otrok in je zato hotela ptujega otroka vzeti za svojega, pa se jej ni posrečilo. Na zadnje je „Edinost“ vendar le rodila zdravo dete, kateremu so dali po materi ime. Da bo pa dete „Edinost“ srečnice od svojih prednikov rastlo, da, srečno dorase in doseže visoko starost, za to skrbimo mi vsi z obilno podporo, z marljivim branjem in naročevanjem. („Edinost“.)

— Dunajsko akademično društvo „Slovenija“ napravi dne 4. febr. 1876. na čast g. Stritarju pri Dreherju, Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 97 „besedo“. Začetek ob 8. zvečer.

— Sejmi na Kranjskem: Februarja 1. v Šturji; 3. v Žužemberku, na Krškem in v Lukovcu; sv. Agate dan v Borovnici; torek po sveč. v Metliki; četrtek po svečnici v Šentjerneju (Dolensko) 9. v Boštanju, v Grahovem, v Zagorji (za Savo) in v Mengšu; 12. v Motniku; 14. to je na sv. Valent. dan v Dobu, na Dobrovi, v Št. Lambertu, v Razdrtem in v Žerovnici; 18. v Trziču; pond. pred sv. Matijem v Lašičah; na sv. Matija dan v Bučki, v Moravčah, v Žubnem in v Cerknici; pond. po sv. Matiju v Lašičah; četrtek po sv. Matiju na Toplicah; 27. na Igu; v pond. pred pustno nedeljo v Višnji gori; pustni pondeljek na Krškem, v Radehovi vasi in v Ipavi; kvat. pond. na Vrhniki; pond. po kvat. nedelji v Višnji gori; torek po kvat. nedelji v Črnomlju; prvi pond. v postu v Radečah; prvi petek v postu v Cirkniku (Treb. kant.)

Na Koroškem. 3. febr. v Kotičah in v Frežah; 28. v Trebnjem, v Paternijonu in v Kotaričah. 1. marca v Gor. Draubergu.

Na Štajarskem: 1. febr. v Jurklostru, 3. pri sv. Juriju na Šavnici, v Jarenini, v Kostivnici, v Vidmu in na Zelenem travniku; 4. pri sv. Barbari v Haložah in 5. pri sv. Petru pod sv. Gorami.

— Ne moremo! Policiji v Zürichu se je to-le prigodilo: Vjeli so bili tatu in preiskovaje njegovo obleko našli so pri njem tudi fotografijo, od ktere je zatoženec trdil, da je podoba njegovega prijatelja, ki stanuje na Badenskem. Na to pisala je policija na Badensko policijo in prosila jo, naj človeka, ktereга podoba predstavlja, primejo in pošljejo v Zürich, ker je na sumu velike krivde. A policija badenska je odgovorila: „Človeka tega dobro poznamo; a v Zürich poslati ga ne moremo, kajti on je — naš veliki vojvoda.“

Umrli so:

Od 21.—27. januarja: Ana Knikar, mizarjeva žena, 54 l., vsled ranjenja; Ludvik Javonik, hiš. o., 8 m., za razsedeno krvijo. Aloizija Verbič, nakl. otrok, 8 l., za davico; Karl Jordan, pekov otrok, 1 1/2 l., za vodenico v možganih. Jožef Krainer, slad., 32 l., v boln. za jetiko. Janez Vindiš, čuv. o., 10 l., vsled ranjenja. Franc Jeras, kond. o., 7. t., za grižo. Marija Perdan, parn. mlinarja vdova, 32 l., za sušico. Helena Prelh, zas. 48 l., za jetiko. Ana Slabanja, gost. 67 l., za vodenico. Ludvik Novak, parov. kurjavec o., 5 m., za pljučnico. Antonija Smuk, v ubožnici 65 l., za oblačenjem. Franc Fabijan, berač, 64 l., za pljučnico. Janez Tome, pos., 80 l., za mrtuđom. Martin Terhlen, berač, 68 l., v boln., za jetiko. Helena Šuster, dekla, 15 l., ostrupeno krvijo. An. drey Selan, hlapec, 29 l., za jetiko.

Eksekutivne dražbe.

4. feb. 1. Jože Srpan-ovo in Dolenjega semena (2000 gl.). — 3. Tone Viču-vo. — 3. Jak. Roje-ovo iz Vrbič. — 3. Fr. Grb-ovo iz Dolenjega semena, vse v Bistrici. — 3. Fr. Drobnič-ovo (1359 gl.) v Ložu.

Telegrafične denarne cene 31. januarja.

Papirna renta 68.70 — Srebrna renta 73.70 — 1860letno državno posojilo 112.50 — Bankine akcije 881 — Kreditn. akcije 192.— — London 114.35 — Srebro 104.30. — Ces. kr. cekini 5.39 — 20Napoleon 9.16.

Denarstvene cene. 30. januarja.

	Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	68.90	69.—	
5% renta v srebru	73.90	74.05	
Srečke (lozi) 1864. l.	106.50	107.—	
„ „ 1860. l., celi.	112.55	113.—	
„ „ 1860. l., petinke	123.—	123.50	
Premijski listi 1864. l.,	134.25	134.75	
Zemljiščne odveznice.			
Štajarske po 5%	95.—	96.—	
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—	
Ogerske po 5%	76.60	77.—	
Hrvaške in slavonske po 5%	79.75	80.50	
Sedmograške po 5%	75.75	76.25	
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke	892.75	893.—	
Unionske banke	78.75	74.—	
Kreditne akcije	190.60	190.80	
Nižoavstr. eskomptne družbe	670.—	675.—	
Anglo-avstr. banke	91.80	92.—	
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. a. v.	161.75	162.25	
Tržaške „ 100 „ k. d.	113.60	114.—	
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50	
Budenske „ 40 gld. a. v.	29.25	29.75	
Salmove „ 40 „ „ „	39.50	40.50	
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	28.—	28.50	
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.—	28.50	
St. Genois „ 40 „ „ „	32.50	33.50	
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.—	23.50	
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	23.75	23.25	
Srebro in zlato.			
Ces. cekini	5.41 1/2	5.42	
Napoleonsd'or	9.19 1/2	9.20 1/2	
Srebro	104.65	104.75	

Po 10 kr.

se dobiva pri bukvarji H. Ničmanu, knjigarji v Ljubljani, ravnokar izišla v slovenskem jeziku:

Hitra pomoč

pri računanju cene po stari meri in vagi v ceno po novi in narobe — s kratkim podukom vred.

Ta knjižica obsega 37 strani v lični, pripravi obliki in služi posebno pri nagle kupovanji in prodajanji, ker ni treba si z računanjem glave ubijati.

(4—3)